

4.3.1. Εξάπλωση των Τούρκων και τελευταίες προσπάθειες για ανάσχεσή τους

1282 – 1439 : βρισκόμαστε στον....., τονκαι τον.....αι.

1. Τι είδους **κατάρρευση** βίωσε το Βυζάντιο κατά τα τελευταία χρόνια της ύπαρξής του, τι την **προκάλεσε** ποιες οι συνέπειές και ποιο το αποτέλεσμα αυτής;
 - [1] Μετά την τελευταία αναλαμπή του Βυζαντίου, που κράτησε ως τα μέσα του 14ου αι., ακολούθησαν **εμφύλιοι πόλεμοι**.
 - [2] Οι εμφύλιοι πόλεμοι προκάλεσαν την **οικονομική** και **στρατιωτική** κατάρρευση του Βυζαντίου.
 - [3] Ως συνέπειες έχουμε
 - ✓ την **υποτίμηση** του νομίσματος,
 - ✓ την επιβολή βαριάς **φορολογίας** που οδήγησε σε **επαναστάσεις** του λαού και της μεσαιας τάξης,
 - ✓ τη **μείωση** της δύναμης του **στρατού** και την κυριαρχία ξένων **μισθοφόρων**.
 - [4] Το Βυζάντιο περιορίστηκε σε **Αυτοκρατορία** των **Στενών** και εύκολα **καταλύθηκε** λίγα χρόνια αργότερα από τους **Οθωμανούς**.
2. Ποιο ήταν οι Οθωμανοί και ποια η οργάνωση της δράσης τους;
 - 1) Ήταν μία **τουρκική φυλή** διαφορετική από τους Σελτζούκους.
 - 2) Ήταν **νομάδες** που μετανάστευσαν σε μία περιοχή κοντά στην **Προύσα**.
 - 3) Οργανώθηκαν από τον σουλτάνο **Οθμάν ή Οσμάν**, στον οποίο οφείλουν και το όνομά τους.
 - 4) Έπειτα από πολύχρονους **αγώνες**, εκμεταλλευόμενοι την κατάργηση των βυζαντινών **ακριτών** και αξιοποιώντας τον ισλαμικό θεσμό των **γαζήδων** (= των φανατικών μαχητών στο Ισλάμ), **κατέλαβαν** σταδιακά όλη τη **Μικρά Ασία**.
 - 5) Για την αύξηση του αριθμού του στρατού των Οθωμανών στρατολογήθηκαν παιδιά Χριστιανών (**παιδομαζώμα**), που συγκρότησαν τα τάγματα των **γενιτσάρων** (= νέος στρατός).
3. Ποιες ήταν οι κατακτήσεις των Οθωμανών;
 - 1) Οι Οθωμανοί αξιοποίησαν τη διαίρεση των βαλκανικών λαών και έτσι στα μέσα του 14ου αιώνα, πέρασαν στην Ευρώπη και κατέκτησαν την **Καλλίπολη**.
 - 2) Στη συνέχεια, νικήθηκαν οι **Σέρβοι** και αναγνώρισαν την οθωμανική επικυριαρχία.
4. Ποιες προσπάθειες έγιναν για το σταμάτημα της προέλασης των Οθωμανών; ποιο αποτέλεσμα είχαν;
 - ✓ α) Η νίκη των **Μογγόλων** στην Άγκυρα εναντίον των Οθωμανών έδωσε **παράταση** ζωής στο **Βυζαντινό Κράτος**, καθώς προκάλεσε βαθιά **κρίση** στο Οθωμανικό κράτος.
 - ✓ β) Οι **αυτοκράτορες** του Βυζαντίου ταξίδεψαν τον τελευταίο αιώνα πριν την Άλωση για βοήθεια στη Δύση.
 - ✓ γ) Έτσι φτάσαμε και στη **σύνοδο της Φερράρας – Φλωρεντίας** (1438 – 1439):
 - 1) Ο Ιωάννης Η' αποδέχθηκε την «**ένωση**», δηλαδή την υποταγή της Ορθόδοξης στη Ρωμαϊκή Εκκλησία.
 - 2) Αυτό **δεν** έγινε αποδεκτό από τον **λαό**.
 - ⇒ Το Βυζάντιο τελικά **δεν** έλαβε την απαιτούμενη βοήθεια και έμεινε **απροστάτευτο** στα επεκτατικά σχέδια των Οθωμανών.

Ασκήσεις: A. Να εξηγήσετε τους όρους: υποτίμηση νομίσματος, τα Στενά, μισθοφόροι, κατάλυση του κράτους, Προύσα, νομάδες, γαζής, γενίτσαροι, παιδομαζώμα, Καλλίπολη, Άλωση.

B. Δορθώστε τα λάθη, εφόσον υπάρχουν:

- 1) Τον 14ο αι. οι εμφύλιοι πόλεμοι έφεραν τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία στα πρόθυρα της κατάρρευσης.
- 2) Η ανάγκη ενίσχυσης του στρατού των Οθωμανών οδήγησε στη στρατολόγηση χριστιανοπαίδων και τη συγκρότηση του τάγματος των γενιτσάρων.
- 3) Η νίκη των Σέρβων ανέκοψε προσωρινά την προέλαση των Οθωμανών στα Βαλκάνια.
- 4) Οι αποφάσεις της συνόδου της Φερράρας-Φλωρεντίας για την «ένωση» των Εκκλησιών έγιναν αποδεκτές από το λαό της Κωνσταντινούπολης.
- 5) Το Βυζάντιο έλαβε την προστασία της Δύσης εναντίον των Οθωμανών.